

UNGE KRÆNKERE

Der er behov for, at det forebyggende arbejde over for seksuelle overgreb mod børn retter sig mod unge krænker. Hvorfor bliver nogle unge mennesker krænker – og hvordan kan forklaringerne bruges forebyggende?

Der har i de senere år været en stigende bevågenhed på sager om seksuelle overgreb, hvor børn og unge har været den krænkende part [1]. Mens man i en række europæiske lande i en længere årrække har iværksat behandling og forskning vedrørende unge krænker og har rapporteret om, at unges overgreb udgør op imod en tredjedel af kendte overgreb, er interessen for problematikken herhjemme af relativ ny dato.

Da unge krænker formentlig udgør et anseligt problem, bør en væsentlig del af det forebyggende arbejde over for seksuelle overgreb mod børn rette sig mod denne særlige gruppe. Det ser ud til, at man ved en tidlig indsats kan forebygge, at unge udvikler sig til blive seksuelle krænker som voksne. Dette er essentielt, da afvigende seksuelle interesser antages at udvikle sig over tid og ikke pludselig opstår i voksenlivet. Hertil kommer, at man i højere grad kan påvirke personlighedsudviklingen end hos voksne. Der tages afsæt i udviklingspsykologisk tænkning, idet unge krænker netop er kendetegnet ved at være unge, som begår seksuelle overgreb.

Forskningsresultater tyder på, at seksuelt krænkende adfærd har tendens til at intensiveres over tid og kan blive til adfærd med et tvangsmæssigt præg, dvs. bliver kompulsiv og repetitiv.

Ætologi

En væsentlig del af et frugtbart menneskeliv må antages at være at kunne indgå i nære relationer til andre, herunder have en seksuel relation til et andet menneske, som bygger på gensidighed, frivillighed og lyst. Unge, som påtvinger andre deres seksualitet, har af forskellige grunde ikke adgang til en sådan kontaktetablering.

Årsagerne kan være mange, da unge, som begår seksuelle overgreb, ikke er en homogen gruppe. Nogle mangler indlevelse i andre menneskers følelsesliv, endda i en sådan grad, at man kan tale om en psykopatologisk afspaltning af indlevelsesevnen. Hos andre er der tale om en begyndende fejludvikling, som kan antages at kunne påvirkes af psykoterapeutiske og andre interventioner. For atter andre er undervisning i adækvat seksuel adfærd en hjælp ligesom hjælp til udvikling af sociale kompetencer i forhold til jævnaldrende er det osv.

For de fleste gør det sig antagelig gældende, at der sker en eller anden form for adskillelse af seksualitet og følelser – en slags fraspaltning af indlevelse. En af forudsætningerne for at begå et overgreb er, at der er en manglende eller nedsat evne til indlevelse i andre – midlertidig eller permanent.

For unge med overgrebsadfærd gør det sig gældende, at der i forbindelse med udredning og behandling bør optages en seksuel anamnese, idet seksuelle overgreb også handler om seksualitet. At konstatere, at der i seksuelt krænkende adfærd indgår seksuel drivkraft som en delkomponent, er ikke nødvendigvis helt så indlysende, som det kan lyde. I en del nyere faglitteratur er dette neddæmpet i en grad, så man kan forledes til at tro, at seksuelle overgreb ikke (også) har med seksualitet at gøre, men mere med magtudøvelse, acting out af egne overgrebserfaringer, reaktion på frustration over egne livsbetingelser og andet.

Op gennem 1980'erne blev man opmærksomme på, at unges overgreb ikke udelukkende kunne forstås som stærke drifter, som ikke kunne kontrolleres, men også måtte ses som uhensigtsmæssige og dysfunktionelle måder at reagere på i forhold til egne oplevelser. Man kan sige, at forståelsen af

drivkraften bag seksuelle overgreb har bølget frem og tilbage mellem, om man skulle opfatte seksuelle overgreb som seksualiseret vold eller voldelig seksualitet. Seksuelle overgreb hos unge forstås mere og mere også som seksualiserede udtryk for forvrængede og inadækvate opfattelser af magt og kontrol. Det har været et gennemgående træk i forskningen, at udøvelse af magt og dominans nærmest ses som formålet i sig selv. Men hvis man vil forstå baggrunden for seksuelle overgreb, må særligt spørgsmål om intention og motiv kunne besvares. Herunder må psykologiske forhold som emotionalitet, relationer, seksualitet og kærlighed indføres i den samlede forståelse (Madsen, 2002). En nuanceret beskrivelse af intentioner og motiver er forskelligt fra blot at beskrive grundlaget og funktionen af seksuelle overgreb.

Offer-krænker

Af den foreliggende litteratur og viden om unge krænkerer fremgår det, at de ikke er en homogen gruppe, hvad angår opvækstvilkår, personlighedstræk mv., men samtidig fremhæves en række lighedstræk (Långström, 2000). De unge er så vidt vides altovervejende af hankøn og har ud over den seksuelt krænkende adfærd ofte udvist forstyrrelser i form af antisocial adfærd og indlæringsvanskeligheder. De har ofte vist tegn på dårlig tilpasning og manglende trivsel gennem barndommen og været udsat for en eller anden grad af omsorgssvigt. Særligt ser det ud til, at de unge har begrænsede evner i socialt samspil med andre, ikke mindst jævnaldrende, med heraf følgende social isolation. Her ser det særligt ud til, at de unges manglende sociale kompetence i forhold til jævnaldrende kan have betydning for, at nogle unge indleder kontakt til yngre børn, som kan føre til seksuelt misbrug af disse.

Unge krænkeres egne erfaringer med omsorgssvigt i barndommen er blandt de faktorer, som antages at bidrage til, at unge begår seksuelle overgreb, herunder unges erfaringer med fysiske eller seksuelle overgreb.

Egne erfaringer med overgreb er formentlig en medvirkende faktor for udvikling af grænseoverskridende adfærd, men er som enkeltfaktorer ikke tilstrækkelige til at forklare udviklingen af en sådan adfærd. Der er formentlig tale om flere faktorer, hvoraf nogle vejer tungere end andre. Unge med seksuel overgrebsadfærd kan ikke beskrives som en homogen gruppe, og seksuelt krænkende adfærd er ikke en diagnose, men netop en adfærd.

Interessen samler sig om, hvilke faktorer som i særlig grad kan hæmme eller fremme udvikling af overgrebsadfærd – særligt faktorer, som har betydning for, at ofre udvikler sig til krænkerer. Der foreligger ingen entydig videnskabelig forklaring på, hvorfor seksuel adfærd hos nogle unge udvikler sig til krænkende adfærd, men i forskellige modeller til forståelse af seksuelle overgreb begået af unge lægges der i stigende grad vægt på at integrere mange forskellige faktorer til en mulig forklaringsmodel. I en sådan model bør antagelser om seksualitet indgå, herunder den seksuelle anamnese. Det er formentlig af stor betydning for den unges mulighed for at erkende baggrunden for og motiver til seksuelt krænkende adfærd at denne også kobles til seksualitet og seksuelle erfaringer og fantasier i øvrigt.

I såvel forsknings- som klinisk baseret viden vil en frugtbar teoretisk tilgang være at tage udgangspunkt i økologiske teorier (Woods, 1997), dvs. teorier, som ikke fokuserer på et særligt aspekt eller en særlig teoretisk tænkemåde, men som forbinder disse til et mangefacetteret billede af et komplekst problem. Uanset om udgangspunktet for en psykologiske forståelse af, hvordan unge bliver seksuelt krænkerer er funderet i systemisk, kognitiv, psykodynamisk eller integreret økologisk teori, så synes der at være enighed om, at tilknytningsteorier er vægtige bidrag til forståelse af baggrunden for adfærden.

Seksualitet og tilknytningsevne

Tilknytningsteoretisk tænkemåde har generelt vundet indpas som forståelsesramme for, hvordan mennesker udvikler sig, hvordan deres personlighed dannes, og hvordan børn lærer at indgå relationer med andre.

Udviklingspsykologisk og tilknytningsteoretisk tænkning er båret af begrebet tilknytning (attachment) som en af hjørnestenene i menneskelig udvikling. Tanken bag er, at tidlige erfaringer med tilknytning til andre har følger for, hvordan man senere i livet evner at indlede og opretholde relationer til andre. I undersøgelser af og forskning om unge med krænkende adfærd har man været optaget af at undersøge den grad af omsorgssvigt (fysisk, psykisk og seksuelt) og uhensigtsmæssige familiestrukturer, som de unge har været udsat for, idet tilknytningsforstyrrelser er en af de markører, man antager har indflydelse på udvikling af bl.a. seksuelt krænkende adfærd.

De hidtidige resultater har vist, at mange unge med seksuel overgrebsadfærd ofte har vanskeligheder med interpersonelle relationer, forårsaget af bl.a. en eller anden grad af tilknytningsforstyrrelse.

Positionsskiftet eller transitionsprocessen fra offer til krænker antages at kunne hænge sammen med egne traumatiske barndomsoplevelser – særligt vold i familien, seksuelle overgreb og andre former for omsorgssvigt.

Ud fra tilknytningsteoretisk tankegang og især udvikling af tilknytningsevne og forstyrrelser af denne fremhæves evnen til empati og forstyrrelser af denne evne som en særlig faktor i forhold til udvikling af seksuel overgrebsadfærd.

Undersøgelser har vist, at en del voksne krænkere er kendetegnet ved at have empatiforstyrrelser og lide af kognitive forvrængninger, som hæmmer evnen til at se realistisk på offeret, som hæmmer evnen til at se skadevirkningerne af egne handlinger, og som tjener til at retfærdiggøre egne handlinger. Manglende evne til empati indgår i mange undersøgelser af voksne krænkere, men også i undersøgelser af unge krænkere. [2]

Man kan sige, at evne til at føle empati handler om at kunne indleve sig i en anden, som man er forskellig fra, mens sympati oftere omhandler evnen til at kunne føle med en, man ligner eller er ens med.

Almen- og udviklingspsykologisk viden, som danner grundlag for generel tænkning om børn og for de skadevirkninger, omsorgssvigt kan påføre, vinder stadig større udbredelse, også som grundlag for tænkning om børn og unge, som udvikler seksuelt krænkende sider.

Antagelsen er således, at udviklingspsykologiske teorier vil kunne støtte udforskningen af årsager til, at seksuelt krænkende sider kan udvikles hos børn og unge, og endvidere at den hidtidige viden om, at omsorgssvigt kan give personlighedsskader, herunder risiko for udvikling af antisociale personlighedsforstyrrelser, med fordel kan suppleres med antagelsen om, at omsorgssvigt kan give øget risiko for, at den unge tillige udvikler krænkende sider i personligheden - også af seksuel art. I forhold til udviklingen af seksualitet som en del af personlighedsudviklingen er en pointe, at seksualitet netop er et personlighedstræk og derfor ikke kan forstås løsrevet fra personligheden og dennes dannelse og udvikling. Det betyder bl.a., at tidligere erfaringer med behovstilfredsstillelse (også af ikke seksuel karakter) har indflydelse på seksualiteten, og at tidligere erfaringer med relationer og tilknytninger har indflydelse på seksualiteten. Udlevet seksualitet hænger jo uløseligt sammen med at gå i relation til en anden (inden for en givet samfundsmæssig kontekst).

Seksualitet som triangulering

Den videre udforskning af, hvordan omsorgssvigt i barndommen kan indvirke dels på traumatisering og afvigende udvikling af seksualiteten, dels på udvikling af seksuelt afvigende adfærd, er et vigtigt forskningsfelt. I dette felt kan indhentes ny viden om transitionsprocessen, som bringer unge fra at være ofre (for andres omsorgssvigt) til at være krænkere (offergøre andre).

I en diskussion af seksualitet ligger indlejret såvel implicite som eksplicite antagelser om seksuel udvikling. Hvad er kendetegnende ved seksuel udvikling, og hvornår begynder og afslutter den? Ofte opfattes seksuel udvikling snævert, relateret til fysiske, psykiske og interpersonelle forandringer i puberteten/tidlig ungdom. En mere omfattende forståelse af seksuel udvikling er, at denne påbegyndes i alle fald ved fødslen og fortsætter gennem hele livet og i bred forstand har med interpersonelle relationer at gøre. Seksuel udvikling kan betragtes som en triangulering mellem selvet, de andre og samfundet, og seksuel udvikling er en proces, som indbefatter en integration af personelle og interpersonelle relationer i en social og samfundsmæssig kontekst.

Indre repræsentationer og evne til 'reflective function'

I begrebet indre repræsentationer ligger indlejret den antagelse, at sideløbende med tilknytning [3], indøver eller indarbejder børn gennem opvæksten indre modeller for, hvordan de selv skal udvise omsorg, indlevelse og tilknytning senere i livet.

Hvis sådanne indre repræsentationer ikke findes, vil man have vanskeligt ved at vise andre omsorg, kunne se deres behov og leve sig ind i deres følelsesliv. Manglende eller nedsat indlevelsesevne må antages at være en del af baggrunden for, at andres grænser overskrides.

Evne til 'reflective function' (Fonagy, 2000) [4] hænger sammen med egne oplevelser af tilknytningsmuligheder, omsorg i opvæksten mv., og tilstedeværelse eller fravær af denne evne kan medvirke til at belyse en mulig baggrund for mangelfuldt udviklet tilknytnings- og omsorgsevne. Dette hænger sammen med tilknytningsteoretisk tænkning, idet tilknytningsteori jo har (i hvert fald) to hypoteser:

- Alle børn knytter sig til deres forældre, uanset hvordan de bliver behandlet af dem (under forudsætning af, at de er sammen med dem).
- Parallelt med tilknytning indlærer og danner børn indre mønstre eller modeller for, hvordan de skal udøve tilknytning (og omsorg) siden hen.

At vokse op i voldens nærhed

Børn og unges oplevelser af fysisk truende adfærd i hjemmet, oplevelser at være blevet slået eller været vidne til vold gennem opvæksten er en parameter, der har fået stigende opmærksomhed som baggrundsfaktor for, at unge udvikler grænseoverskridende træk over for andre.

I overensstemmelse med bl.a. Weinehall (2002), som beskriver de skadevirkninger, det kan have for børn og unge at vokse op i voldens nærhed (såvel fysisk som psykisk og seksuel vold), kan man konkludere, at oplevelser med overskridelse af fysiske grænser eller vold i barndomshjemmet øger risikoen for yderligere erfaringer med fysiske grænseoverskridelser eller vold senere i livet [5]. Et af resultaterne af at opleve fysisk afstraffelse, er, at barnet eller den unge oftere selv udvikler en aggressiv adfærdsform over for andre. Viden om baggrunden for, at det hos nogle unge også udvikler sig til seksuelt aggressiv adfærd, er endnu sparsom. Det ser imidlertid ud til, at mens de fleste, som udsættes for en eller anden grad af fysisk afstraffelse eller vold i hjemmet, ikke udvikler seksuelt krænkende træk, så ses der blandt unge, som udvikler seksuelt krænkende adfærd, hyppigt erfaring med at have været offer for eller vidne til vold i hjemmet. Det betyder, at andre faktorer end selv at have været offer for seksuelt misbrug [6] kan være udslagsgivende for at udvikle krænkende adfærd.

Betydningen af familiær vold for børns emotionelle og adfærdsmæssige udvikling bør udforskes yderligere – ikke mindst med sigte på yderligere belysning af sammenhængen med udviklingen af seksuelt krænkende adfærd.

Aldrig piger og kvinder?

Man kan ud fra faglitteraturen få det indtryk, at seksuelle overgreb overvejende begås af drenge og unge mænd. De fleste undersøgelser af såvel klinisk som forskningsmæssig art har næsten udelukkende drenge og mænd i deres materiale, hvorimod ofrene er af begge køn. Dette gælder også for nordiske undersøgelser, som måske er særlig interessante set med danske øjne. [7]

Om rapporteringen af det meget lille antal piger i undersøgelser af unges seksuelle overgreb skyldes, at der rent faktisk er tale om en kønsspecifikt problematik, eller om der er tale om en underrapportering, hvad angår piger, er endnu utilstrækkeligt belyst. Tendensen til, at man finder få piger som krænker, gør sig også gældende i europæiske undersøgelser. Fra undersøgelser af voksne vides det, at der findes kvinder, der er seksuelt krænkende over for børn. Det er uoplyst, hvor udbredt fænomenet er, men undersøgelser har rapporteret om grove overgreb fra kvinders side (Se fx Saradjian, 1996, Elliott, 1993).

Hvad angår unge piger og kvinder, som udviser krænkende adfærd, vides det ikke, hvor stort omfanget er, eller i hvilken udstrækning problemet eksisterer. Det kan være, at kønsrolleforestillinger har skygget for erkendelsen af, at der ikke er tale om overvejende kønsspecifikke forhold. Eller det kan omvendt gøre sig gældende, at det ikke er et adfærds- og personlighedsproblem, som piger udvikler.

Indtil problematikken er belyst yderligere, må man konstatere, at seksuel overgrebsadfærd oftest opdages hos drenge og mænd, men at piger og kvinder formentlig udgør (indtil videre) en minoritet, som man bør have øget opmærksomhed på.

Den kønsspecifikke tænkning, som kan have sat sit præg på undersøgelser af krænker, har endvidere tidligere præget undersøgelser af ofre for seksuelle overgreb. Frem til sidst i 1980'erne var det ikke almindelig (aner)kendt, at ikke kun piger, men også drenge var ofre for seksuelle overgreb. Dette har formentlig haft indflydelse på hvor mange misbrugte drenge man fik kendskab til. I kølvandet på en stigende erkendelse af, at også drenge er ofre for seksuelle overgreb, fulgte en stigning i sager, hvor drenge var ofre (jf. bl.a. Svensson, 1998). [8]

Kønnsforskelle og kønsroller i forhold til seksuelle overgreb

Socialisationen af de to køn har betydning for, hvordan seksualiteten formes og udøves, og hvilken betydning den tillægges. Mænds seksualitet har traditionelt været opfattet som mere resultatorienteret end kvinders og præget af opfattelsen af, at deres seksualitet er adskilt fra eller kan adskilles fra det intime, nære og emotionelle. Kvinders seksualitet har oftere været beskrevet som knyttet til følelser og intimitet.

I den mandlige seksualitet kan muligheden for en total adskillelse mellem seksualitet og det nærhedsorienterede og intime findes. Er en sådan adskillelse manifest, kan man forestille sig, at seksualiteten kan fungere så løsrevet fra nærhed, intimitet og anden relationel emotionalitet, at manden bliver blind for disse aspekter når "driften" kommer op i ham (Madsen, 2002, p. 393) – hvoraf man naturligvis ikke kan udlede at adskillelse af seksualitet og nærhed uden videre fører til seksuelle overgreb. Men det ser ud til, at den manglende evne til at indleve sig og kunne vise empati kan være en væsentlig del af forklaringen på at seksuelle grænseoverskridelser finder sted.

Den manglende evne til indlevelse i andre menneskers følelsesmæssige tilstand kan være så fremherskende, at der er tale om en forstyrrelse af personligheden i mere psykopatologisk forstand. Til forståelse af denne psykopatologi må inddrages elementer, som kan bidrage til forståelse af, hvorfor og hvordan grænsen overskrides fra almene kønsrolleforskelle til seksuelle overgreb og voldtægt (Madsen, 2002).

Hvis man vil forebygge, at store børn og unge bliver krænker, er opmærksomhed på dette og særligt på den udviklingsmæssige historie essentiel.

Projektleder Mimi Strange er cand.psych., specialist og supervisor i psykoterapi. Hun er af Socialministeriet ansat som projektleder for Projekt JANUS.

Noter:

[1]

En seksuelt krænkende adfærd siges at have fundet sted, når der ikke er samtykke, når der mangler jævnbyrdighed mellem parterne, eller når der har været anvendt tvang eller andre overtalelsesstrategier. En ung krænker defineres som en et ungt menneske fra puberteten til myndighedsalder, som udfører en seksuel handling mod en person, uanset dennes alder, mod dennes vilje, uden samtykke eller på en aggressiv eller truende måde (National Task Force on Juvenile Seksual Offending (1993)).

[2]

Det er formentlig af stor betydning at inddrage forskning i empati i behandlingen af unge og voksne krænkere. Traditionelt har det indgået i behandlingen af voksne, som har begået overgreb mod andre, fx også voldelige overgreb, at forsøge at opøve evnen til at kunne indleve sig i offerets situation og udvikle den enkeltes empatiske evne. Det er endnu ikke tilstrækkeligt belyst, hvordan denne proces kan ske, og om behandlingstiltag af denne art er vellykkede.

[3]

Det kan være formålstjenligt at skelne mellem relationer og tilknytninger (relationship og attachment). Således kan man have en relation til en, man ikke er knyttet til, ligesom man kan være knyttet til en, man er afskåret fra at have en relation til.

[4]

Begrebet 'reflective function' refererer til evnen til at mentalisere, dvs. kunne forstå sin egen og andres adfærd i mentale tilstandstermer, altså bl.a. kunne forstå andres mentale tilstande såsom følelser, ønsker og intentioner. (Fonagy, 2000; Madsen, 2002). Evne til at mentalisere kan ses hos børn fra 18-månedersalderen, idet de er "i stand til at forstå at en anden persons handlinger kan være drevet af behov/ønsker, som er forskellige fra barnets egne. Gennem det andet leveår taler børn om ønsker hos dem selv og andre." (Fonagy, 2000, p. 7)

[5]

I Weinehalls undersøgelse har ca. halvdelen af ofrene for fysisk vold i barndomshjemmet senere selv udøvet grov fysisk vold. Børn, som oplever vold i familien, kan som oftest ikke fjerne sig fra den. De er nødt til at blive – de kan som oftest ikke gå fra forældrene. De må derfor affinde sig med situationen og finde strategier til at overleve og samarbejde (Källström Cater, 2002). At opleve vold i familien har en selvstændig negativ indflydelse på den unges psykiske velbefindende (Henning, 1996, se Christensen, 2002) og kan udgøre en risikofaktor for fejludvikling.

[6]

Det har været en ofte anvendt hypotese, at ofre for seksuelt misbrug hyppigere end andre selv udviklede sig til krænkere.

[7]

I den første nationale kortlægning af unge, som forgriber sig seksuelt på andre (Socialstyrelsen 2002) fandt man i Sverige blandt 199 12-18-årige kun to piger. Nyman et al. (2001) har i deres undersøgelse af 62 unge krænkere én pige i deres materiale. I et svensk projekt, GRUF-projektet

(gruppbehandling av unga förövare av seksualbrott) opgør Kjellgren (2000), at projektgruppen har haft 70 unge med en gennemsnitsalder på 14 år til udredning/behandling, hvoraf tre var piger.

[8]

Forfatteren Christian Ditlev Jensen (2001) har med sin selvbiografiske bog om egne overgrebsoplevelser i barndommen været med til at skabe debat om og sætte fokus på mænds oplevelser af at have været ofre for seksuelle overgreb. Dette har været så meget desto mere betydningsfuldt, fordi mænd har været tilbageholdende med at fortælle om sådanne oplevelser som følge af skamfølelse, angst for at blive "afmaskuliniserede" eller mistænkt for (også) at være krænkere. Se også Gartner (1999).

Litteraturliste

- Christensen, E. (2002): Kommentarer & refleksioner – fra barnets synsvinkel. Rapport fra NORFA-konference om "Køn og vold i Norden" 23.-24.11.2001. TemaNord 2002:545.
- Elliott, M. (1993). (ed.): Female Sexual Abuse of children: The ultimate taboo, London: Longmans.
- Fonagy, P. (2000): Attachment, reflective function, conduct disorders and violence. Paper præsenteret ved: The American Academy of Child and Adolescent Psychiatry's, Mid-year Institute on "integrating psychotherapy and psychopharmacology in the treatment of children & adolescents: A practical approach, Puerto Vallarta, Mexico, 22.-24. marts.
- Gartner, R. (1999): Betrayed as boys. The Guilford Press, London.
- Hetherington, J. (1999): The Idealization of Women. Child Abuse and Neglect, 23, 2.
- Jensen, C.D. (2001): Det bliver sagt. Gyldendal.
- Johnsson, Cavanagh, T. (1988): Child perpetrators – children who molest other children, i: Child abuse and neglect, 12.
- Johnson, Cavanagh T. (1999): Development of sexual behaviour problems in childhood, i: Shaw, Jon: Seksual aggression. American Psychiatric Press.
- Larsson, M. (2000): Utredning og behandling av unga förövare, i: Tema Nord 2000: 547. Personer som begår seksuelle overgreb mot barn. Nordisk Ministerråd.
- Kjellgren, C. (2000): Ungdomar som förgriber sig sexuellt. Socialstyrelsen.
- Källström Cater, Å. (2002): Parenthood and gendered violence from children's perspective. Rapport fra NORFA-konference om "Køn og vold i Norden" 23.-24.11.2001. TemaNord 2002:545
- Lesser, I. M. & Lesser, B. Z. (1983): Alexithymia: Examining the Development of a Psychological Concept. American Journal of Psychiatry, 140.
- Långström, N. (2000): Unga som beggar sexbrott. En forskningsöversikt. Socialstyrelsen.
- Madsen, S. Aa. (2002): Socialisering, køn, fortællinger og vold. Rapport fra NORFA-konference "Køn og vold", 23-24.11.2001. TemaNord 2002:545
- Narang, D. & Contreras, J. (2000): Dissociation as a mediator between child abuse history and adult abuse potential. i: Child Abuse and Neglect, 24, 5.
- National Task Force on Juvenile Seksual Offending (1993): Final report. A function of National Adolescent Perpetration Network, C.H.Kempe Naional Center, University of Colorado, Health Sciences Center.
- Saradijian, J. (1996): Women who sexually abuse children – from research to clinical practice. Sussex, England, John Wiley and Sons.
- Socialstyrelsen (2002): Unga förövare og unga offer – en kartläggning av seksuella övergrepp. Artikelnr.: 2002-123-42.
- Strange, M.(2000,c): Børn og seksuelle overgreb – børn og (normal)seksualitet. i: 0-14", Pædagogisk tidsskrift for daginstitutioner og klubber, nr.1., temanummer om børn og seksualitet

- Strange, M. (2000, a): Seksuelle overgreb mod børn, i: Tema Nord 2000: 547. Personer som begår seksuelle overgreb mot barn. Nordisk Ministerråd.
- Strange, M. (1999): Seksuelle overgreb. i: Psyke og Logos, nr. 2. Tema: Børn og seksualitet. Dansk psykologisk Forlag.
- Strange, M. (2001): Unge som opfører sig seksuelt krænkende, Psykologisk Set, 41, Dansk psykologisk Forlag.
- Strange, M. (2002): Unge krænkere. Socialforskningsinstituttet, 02:7
- Strange, M. (2003): Udvikling af seksuelt krænkende træk hos unge – ætiologi og behandling. Nordisk Psykologi, juli 2003 (in press).
- Svensson, B. (1998): 101 pojkar. En studie om seksuelle övergrepp. Stockholm, Rädda Barnen.
- Weinehall, K. (2002): Våld i barndomshemmet ökar risken för ytterligare erfarenheter av våld. Rapport fra NORFA-konference om "Køn og vold i Norden" 23.- 24.11.2001. TemaNord 2002:545